

3. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. Харків: «Міськдрук», ХНТУСГ імені Петра Василенка; ХНУБА, 2017. 284 с.
4. Воронянський О. В. Роль національного суверенітету в легітимації державної влади. Актуальні проблеми державного управління. 2012. №. 2. С. 216-221.
5. Воронянський О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2011. №. 9.
6. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
7. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.

Колєснікова Аліна Андріївна
Державний біотехнологічний університет
Науковий керівник – канд. іст. наук, проф. Воронянський О.В.

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Основною ідеєю громадянського суспільства є врегулювання відносин людини з політичною владою, суспільства з державою. Ця проблема завжди перебувала в центрі філософської і політичної думки. Сьогодні одним з основних методів наукового дослідження громадянського суспільства та соціально-правових відносин є інституційний аналіз.

У першій половині 20 століття інституціоналізм вивчав структуру інститутів. Новим інституціоналізмом став неінституціоналізм, який з'явився на межі 1920-1930 рр. Відмінність неінституціоналізму від класичного полягає в тому, що він вивчає реальну поведінку та лише структурні, нормативні аспекти соціальних інститутів.

Новий сучасний інституційний підхід базується на двох відомих теоріях західної соціології. Одна - це теорія раціонального вибору, а інша - теорія ігор, яка базується на першій теорії(раціонального вибору). Обидві теорії запозичені з економічної науки. Їхня теорія передбачає взаємодійних акторів (учасників), кожен зі своїми цілями, власними інтересами та намагається досягти цієї мети за допомогою певних стратегій.

Теорія раціонального вибору виводить мотивацію акторів до діяльності з їх бажання максимізувати вигоди при мінімізації витрат на реалізацію цих вигод. У рамках теорії раціонального вибору, інститути розглядають лише, як формальні заклади, які використовуються взаємодійними акторами як інструменти для досягнення своїх цілей. Обмеження встановлюються самими акторами, виходячи з того, що вони знають свої сильні сторони та розуміють, що якщо вони будуть боротися один з одним, вони витратять багато грошей. Актори мінімізують вартість своєї конкуренції шляхом укладання правил і норм взаємодії та використання певних встановлених процедур соціальної взаємодії в рамках встановленої ієрархічної структури через колективний договір.

Соціальний інститут, інститут влади - це соціальний механізм, який репрезентує певну поведінку одних людей, які змушують інших людей до певного виду поведінки, створюючи таким чином певну стабільну соціальну організацію.

Зміст механізму поведінкового впливу включає якості його загальних елементів :

- 1)правила нормативної моделі поведінки,
- 2)механізм контролю за виконанням та дотриманням цього правила.

У результаті вивчення політичних інститутів, як норм і прав соціального співіснування, а також гарантій прав і свобод різних частин суспільства, інститути влади виникають у процесі соціальної боротьби за владу та за розподіл ресурсів. Системи влади, соціальні інститути є побічними продуктами боротьби за владу та розподіл ресурсів.

Сучасна концепція інституціоналізації – дистрибутивна (представницька)- ті, в кого більше сил, більше потенціалу, ті особи роблять правила ради користі для себе.

Інституціоналізація – це процес за допомогою якого організації та процедури набувають цінності та витримці, розуміють стійкі та значущі форми поведінки, які можуть відтворюватися. Інституціоналізація за нормативним підходом розуміється, як процес формування набору правил, які встановлюють контекст для співіснування і взаємодії.

З точки зору організаційного підходу інституціоналізація – це визначення процесу, за допомогою якого різні види соціальної діяльності регулюються та консолідується в соціальні інститути.

Основним результатом інституціоналізації вважається поява установлених поведінкових стереотипів.

Під центральною визначальною інституціоналізацією розуміють постійно повторювані та звичні норми поведінки, які існують серед цих інститутів, переслідування в межах поведінкових коридорів, встановлених інститутами, й існування завдяки ним.

У класичній теорії інституціоналізації виділяють чотири її критерії:

1) адаптивність (чим більш пристосованою є організація або процедура справжніх взаємовідносин, тим вищий ступінь фрагментації, і тим вищий рівень керованості; чим менше адаптована організація або процедура соціальних відносин, тим нижче рівень їх впливу на соціальний процес);

2) складність (чим складніша організація, тим вище рівень її інституціоналізації);

3) автономія (розвиток політичної організації та процедур, при якому всі організації мають загальні соціальні, надкласові характеристики);

4) згуртованість (схильність, ймовірність колективної та соціальної взаємодії; чим більша організаційна згуртованість, тим вищий ступінь інституціоналізації; чим більше вона розвинена, тим нижче цей рівень).

Громадянське суспільство - це суспільство, в якому кожна соціальна група усвідомлює власні соціальні інтереси, має право і можливість створити відповідну суспільно-політичну організацію для участі у конкурентній боротьбі за доступ до центрів влади й центрів перерозподілу ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В. Концепт національного суверенітету як принцип реалізації політичних прав нації // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2011. – № 9. – С. 255-260.
2. Воронянський, О. В. Проблема формування політичних інститутів у контексті конкурентної боротьби еліт / О. В. Воронянський // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. – 2012. – № 1013, вип. 21. – С. 75-79.
3. Воронянський О. Проблема суб'єктності суверенітету в контексті технології здійснення влади / О. Воронянський // *Evropsky politicky a pravni diskurz*. - 2015. - Vol. 2, Iss. 4. - С. 205-209.
4. Воронянський, О. В. Політична трансформація в контексті проблеми перерозподілу ресурсів / О. В. Воронянський // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології. – 2012. – № 1007, вип. 20. – С. 51–57.
5. Калініченко В. В. и др. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. – 2016.
6. Людина і світ : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Назаренко [та ін.]. - Харків : Сиція, 2012. - 238 с.